

mandiner.történelem

Mit üzen a múlt a jövőnek?

külföld, vélemény, belföld, USA, 1956, történelem, 1944, Koszorús Ferenc, Szovjetunió, Dwight D. Eisenhower, John Foster Dulles.

2016. július 19. 16:51

Ennek a kormányzatnak a cselekvőképтелensége, ötlettelensége, a helyzet hallgatóságos elfogadása meggyőzte a szovjeteket, hogy a magyar forradalom és bármilyen utólagos lázadás leverésével vajmi keveset kockáztatnak.

Az 1956-os magyar forradalom 60. évfordulójára a magyarok emlékünnepek sorozatával emlékeznek világszerte. Mélyen emlékeztünkbe vésődik, hogy ez a kis ország hősiessé és nagy áldozatokat hozva szállt szembe a hatalmas Szovjetunióval, hogy kivívja szabadságát és függetlenségét. Ugyanígy emlékeztünkben tartjuk a szovjet csapatok brutális katonai beavatkozását, amellyel leverték és vérbe folytatták a spontán felkelést.

Kevésbé ismert azonban, hogy Eisenhower elnöknek sokkal nagyobb mozgástere volt, mint ahogy több történész állítja. Háború indítása és fenyegetés nélkül támogathatta a budapesti fejleményeket. Például megfogadhatta volna az akkori külügyminiszter John Foster Dulles október 25-i javaslatát, miszerint az ENSZ Biztonsági Tanácsa tűzze napirendjére a „magyar kérdést”. Ahelyett inkább azt sürgette, hogy az Egyesült Királyság, Franciaország és Izrael csapatait vonják ki Egyiptomból. Az Eisenhower-adminisztráció határozottan felszólíthatta volna a megosztott és tanácstalan Kremlt a szovjet csapatok kivonására Magyarországról. Az elnök diplomáciailag is élénken támogathatta volna Magyarország deklarált semlegességét. Ehelyett azonban elutasította, hogy a Nagy Imrével, az új miniszterelnökkel való közvetlen kapcsolatot felvegye és valójában biztosította az oroszokat, hogy Amerikának nincs szándékában beavatkozni a magyar eseményekbe – amellyel lényegében garantálta a szovjet katonai beavatkozást.

Nyilvánvaló, hogy az 1950-es évek elején már lehetett látni, hogy Amerika vonakodott beavatkozni Közép-kelet-Európában. Ez például megmutatkozott abban is, hogy a Koszorús Ferenc ezredes vezetésével magyar veteránokat toborzó félkatonai szervezet támogatására vonatkozó tervét is megváltoztatta.

Koszorús ezredes a magyar hadsereg tisztje volt, akit így jellemezett az amerikai titkosszolgálat: *„Ez az ember a Magyar Hadsereg egyik legmagasabb rangú tisztje volt, akinek tiszta a múltja, sem a náciizmus, sem a kommunizmus nem ejtett foltot a becsületén”*. Talán a leginkább arról ismert Koszorús, hogy ő hajította végre 1944. július 6-án azt a katonai beavatkozást, amelynek során kényszerítette Baký László államtitkárt az általa Budapestre rendelt több ezer fegyveres csendőr eltávolítására a fővárosból. Így megakadályozta több mint negyedmillió zsidó Adolf Eichmannék által a német megszállást követően előírt deportálását, akikre a német táborokban biztos halált várt volna.

A háború után Koszorús ezredes aktívan bekapcsolódott a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége (MHBK) elnevezésű veterán szervezetbe. Zakó András egykori tábornok, akit a nyilas hatalomátvétel után Szálasi Ferenc a vezérkar 2. (hírszerzési) osztályának vezetőjévé nevezett ki, és követői igyekeztek atvenni a MHBK vezetését. Koszorús ezredes számára ez elfogadhatatlan volt, és egy 1952-es titkosszolgálati jelentés szerint *„belső oppozíciót szervezett Zakó törekvéseivel szemben”*. Mivel azonban képtelen volt Zakót és híveit elmozdítani, Koszorús kilépett az MHBK-ból.

Nem sokkal később, amint egy hírszerző jelentés erről beszámol, Washington úgy döntött, hogy *„harcba szállunk (mármint az USA – K.F.) a hírhedt Zakó tábornok már meglévő és egyre növekvő szervezetével, az a szándékunk, hogy a magyar veteránok mérsékelt és megbízható tagjaiból egy új szervezet létrehozását szorgalmazzuk, amely gyűjtőhelyévé válhat olyan katonáknak, akik alkalmasak felkatonai tevékenységre. Koszorús ezredest szeretnénk megbízni egy ilyen szervezet megalakításával.”*

Benyújtott tervvázlata és javaslata részben így szólt: *„Tökéletesen tisztában vagyok a feladat nagy horderejével és fontosságával. Tudom, hogy milyen mérhetetlenül s döntően fontos lesz, – egyrészt a ma magával tehetetlen Magyarország jövője, másrészt az USA s általa a humanitás, emberi szabadság érdekében hozandó újabb áldozat nemhiábavalósága szempontjából, hogy a bolsevizmus alól való felszabadulás pillanatában milyen magyar karhatalmi csapatok vonulnak be elsőnek a Duna-medence kulcsállamába. Ezen karhatalmi csapatok megbízhatóságától és arravalóságától függ ugyanis... hogy a reakció s pártszervevények miatt a személyi biztonság egy perc se szüneteljen, hogy a nyugati értelemben vett demokratikus rezsim minden nehézség nélkül megszilárdulhasson.”*

Mi köze mindennek az 1956-os magyar forradalomhoz? 1948-ban a Truman-adminisztráció, amelyik eddig az „feltartóztatás” („containment”) politikát folytatta, elkötelezte az Egyesült Államokat, hogy egy példa nélküli programot dolgoz ki a kommunizmus elleni erő támogatására. A „kommunizmus visszaszorításának” („roll back”) stratégiája volt pontosan az a cél, amit a Koszorús ezredes által kialakítandó és vezetendő szervezet maga elé tűzött, és annak az 1952-es republikánus programnak is része volt, amely Eisenhowert jelölte, aki az Egyesült Államok elnöke lett. A választások után azonban Washington többé már nem törődött a magyar veteránok szervezetével. Ez, más tényezőkkel együtt már előszele volt annak, hogy Amerika elfordul a „visszaszorítás” politikájától, már amennyire ez egyáltalában kivitelezhető lett volna és visszatér az „feltartóztatás” politikájára. Sőt, azt a következtetést is levonhatjuk, hogy a katonai szervezet tervének sorsa már

egyenesen azt jelezte, hogy az Eisenhower-adminisztráció tartózkodni fog minden olyan lépéstől, amely támogatná egy lehetséges közép-kelet-európai felkelés kirobbantását.

Ennek a kormánynak a cselekvőképzetlensége, ötlettelensége, a helyzet hallgatóságos elfogadása meggyőzte a szovjeteket, hogy a magyar forradalom és bármilyen utólagos lázadás leverésével vajmi keveset kockáztatnak. Bár fél évszázaddal később megtörténik a politikai rendszerváltás, még ma is tetten érhetők azok a morális, szellemi és anyagi sérülések, amelyeket az 1956-os szovjet bajonettek nyomán megerősödött és még csaknem ötven évig tartó szovjet uralom okozott. Ez mindennél erősebb ok arra, hogy megemlékezzünk azokról a hősokról, akik óriási áldozatokat hoztak a totalitarizmussal szemben és egyenlőtlen küzdelemben harcoltak azért, hogy visszaállítsák Magyarország szabadságát és függetlenségét. Ez mindenki számára követésre méltó példa, legyenek akár hatalomban vagy azon kívül.

ifj. Koszorús Ferenc

[vissza a teljes nézetre](#)